

Dejiny obce Divina

Územie Diviny a jej okolia bolo osídľované už oddávna. Okrem niekoľkých nálezov z doby bronzovej a rímskej sa na lokalite Veľký Vrch (lokalita leží na území Divinky) našlo najstaršie a najväčšie slovanské osídlenie (hradisko) na severnom Slovensku z predveľkomoravského obdobia. Pri archeologickom výskume sa tu našli aj keltské mince, ostrohy a kusy nádob.

Divina vznikla na zvykovom a nemeckom (žilinskom) kolonizačnom práve, neskôr prešla na valašské. Pri nemeckom práve mali významné miesto šoltýsi (kolonizátori - zakladatelia), ktorí sa usídlili v dosiaľ neobývaných častiach chotára a rozširovali dedinu zakladaním jej nových osád, prípadne osídľovali opustené časti obce. Šoltýsi mali svoje privilégia a slobody a nepatrili medzi poddanské obyvateľstvo. Prvé písomné zmienky o území Diviny sú z roku 1244. Územie obce sa tu spomína len nepriamo zmienkou o riekach Divina a Malá Divina, spolu s ostatnými okolitými obcami a oblasťami v listine nitrianskeho biskupa Adama II., v ktorej opisuje hranice územia Kysúc, darované kráľom Belom IV. kniežaťu Bohumírovi, syna Sebeslava, za jeho činy počas tatárskeho vpádu do Uhorska.

Pri popise chotára Diviny z roku 1325 sa spomína aj obec Lúky (dnes miestna časť Diviny). Divina, novozaložená plantácia (*lehota*), bola krajinským sudcom Alexandrom potvrdená istému Salmanovi. Niektorí autori sa však domnievajú, že ide o dosídlenie staršej, opustenej osady. Stredoveké osídlenie chotára dokladá aj stredoveký hrádok, ktorý sa nachádzal v pohraničnej oblasti medzi Divinkou a Divinou v doline Divinského potoka. Divinu ďalej získava Salmanov syn Mikuláš, ktorého potomkovia boli koncom 14. resp. začiatkom 15. storočia povýšení do šľachtického stavu. Podľa urbára Budatínskeho panstva z roku 1572 patrila Divina do jeho správy. Popisná časť urbára sa zmieňuje aj o divinskom zákupnom richtárovi (šoltýsovi), ktorý tu pravdepodobne prevádzkoval aj mlyn. Zaujímavé je, že divinskí obyvatelia okrem odovzdávania štandardných naturálií museli vrchnosti ako jediní zo všetkých obcí panstva poskytovať aj jarabice aj zajace. Aj v roku 1658 Divina patrila k panstvu Budatín a zostala v jeho držbe aj v nasledujúcich desaťročiach, až do zániku feudalizmu.

V chotári Diviny existovala dnes už zaniknutá osada (obec) Nová Dedina (*Ves Nove*), ktorá sa rozprestierala na území dnešných obcí Divina, Podvysoká, Dlhá nad Kysucou, Turzovka a zrejme aj Rudinská. V roku 1572 bola táto osada majetkovo rozdelená na dve časti. Prvú so sedliakmi Kuczmenom, Holáňom a želiarom Mezerom vlastnili Ján a Juraj Suňogovci. Druhá časť osady so sedliakmi Hrossom, Polkom a želiarom Lazarom patrila Suňogovcom Mojžišovi a Rafaelovi. Medzi ďalšie zaniknuté divinské osady patrili: Pažiť, Brezová a divinské lazy zvané *Dluha*. Osady Nová Dedina a Brezová sú spomenuté ešte v roku 1658 v urbári Budatínskeho panstva v súvislosti s Divinou ako *Nove* a *Brezove*.

V zmysle tereziánskej urbárskej regulácie bolo zrušené dedičné richtárstvo, šoltýstvo či funkcie valašských vojvodov, a tým boli zrušené aj ich privilégia. V čase tereziánskej urbárskej regulácie žilo v Divine celkom 24 šoltýsov. Títo šoltýsi už nemali svoje šoltýske listiny a tak sa v zmysle nariadenia o tejto regulácii zaviazali platiť dane. Vrstva privilegovaných šoltýsov pozvoľne splynula s ostatným poddanským obyvateľstvom. Pozostatkom po valašskej kolonizácii, ktorý pretrval až do polovice 20. storočia sú tzv. *bačoviská* roztrúsené po okolitých kopcoch.

V obci sa dodnes zachovalo množstvo pôvodných ľudových stavieb: drevenice, humná a *bačoviská*. Dodnes tu stoja ľudové domy postavené pred rokom 1900, alebo v prvých desaťročiach 20. storočia. Hospodárske stavby (humná, chlievy, šopy) sa z dôvodu ich nepotrebnosti modernizácie zachovali omnoho staršie, mnohé pochádzajú z polovice 19. storočia. Ešte v polovici 20. storočia existovali v obci aj iné historické a účelné stavby: sušiarne ovocia, pálenica a do svahov zapustené pivnice.